

C269 – FIN15

VLAAMS PARLEMENT

Zitting 2005-2006

1 juni 2006

HANDELINGEN

COMMISSIEVERGADERING

COMMISSIE VOOR ALGEMEEN BELEID, FINANCIËN EN BEGROTING

INHOUD

- Vraag om uitleg van mevrouw Anissa Temsamani tot de heer Yves Leterme, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Institutionele Hervormingen, Landbouw, Zeevisserij en Plattelandsbeleid, over maatregelen om de onderwijskloof tussen allochtone en autochtone leerlingen te dichten 1
- Vraag om uitleg van mevrouw Sabine Poleyn tot de heer Yves Leterme, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Institutionele Hervormingen, Landbouw, Zeevisserij en Plattelandsbeleid, over de doorwerking van het beleid duurzame ontwikkeling in de kenniseconomie van de toekomst 5

Voorzitter: de heer Sven Gatz

Vraag om uitleg van mevrouw Anissa Tamsamani tot de heer Yves Leterme, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Institutionele Hervormingen, Landbouw, Zeevisserij en Plattelandsbeleid, over maatregelen om de onderwijskloof tussen allochtone en autochtone leerlingen te dichten

De voorzitter: Mevrouw Tamsamani heeft het woord.

Mevrouw Anissa Tamsamani: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister-president, collega's, sta me toe een iets bredere vraag te stellen dan wat u in uw bundeltje vindt. Ik zou immers wat dieper willen ingaan op het opiniestuk dat de minister-president enkele dagen geleden publiceerde in De Standaard en De Morgen.

Mijn vraag gaat eigenlijk over de noodzaak van breed werkende scholen in Vlaanderen. Daarvoor keer ik even terug tot de oorsprong van de ideeën over de brede scholen. Die kwamen in het begin van de jaren negentig tot stand in Rotterdam. Naar aanleiding van het recente OESO-rapport over de correlatie tussen afkomst en onderwijsprestaties in ons onderwijs, is het nuttig eens te kijken naar de bevindingen in Rotterdam.

De problematiek is vooral gesitueerd in de centrumsteden. Vanuit het Rotterdamse voorbeeld werd resoluut beslist de bestaande inspanningen gericht te sturen naar het verbeteren van leerprestaties en schoolloopbanen, vooral van kansarme kinderen. Uit de screening van het bestaande beleid kwamen kort samengevat twee zaken naar voren. Ten eerste bleek de efficiëntie van het gericht investeren in scholen met een grote populatie kinderen uit etnisch-culturele minderheden of kinderen met een problematisch sociaal-economische achtergrond. Het huidige GOK-beleid in Vlaanderen komt daaraan in zekere mate tegemoet. Het is de bedoeling dat in de hele onderwijsfinanciering uiteindelijk de leerling en de leerlingspecifieke kenmerken centraal worden gesteld.

Ten tweede bleek uit de screening in Rotterdam dat projecten waarbij de samenwerking tussen scholen, kinderopvang, buurthuizen, welzijnsinstellingen enzovoort centraal stond, goed scoorden. Het doel was telkens de school in het centrum van een lerende samenleving te plaatsen en door die samenwerking tussen verschillende sectoren een gedeelde pedagogische lijn te

ontwikkelen en leerachterstanden die zich vertalen in sociaal-economische achterstanden, weg te werken.

De achilleshiel van deze projecten was echter dat er wel samenwerking was tussen de verschillende actoren, maar dit zich niet echt vertaalde in een bondgenootschap. Niet alleen de school, maar ook de andere maatschappelijke actoren moesten doordrongen zijn van het idee: 'It takes a whole village to raise a child.' Daarover gaat mijn vraag.

Scholen en het onderwijs in het algemeen worden geconfronteerd met vragen en verwachtingen die hun opdracht en hun mogelijkheden vaak ver te boven gaan. Meer zelfs, al deze ideeën over de brede school moeten het de school mogelijk maken zich opnieuw meer bezig te houden met haar kerntaken. Om het met een boutade te zeggen: terug naar een smalle school.

Ondertussen wordt ook in Vlaanderen steeds meer gesproken over de brede school en aanverwante thema's: het belang van de buurtschool, het belang van ouderbetrokkenheid, waarnaar u ook in uw opiniestuk verwees, goede aansluiting van het onderwijs bij de bedrijfswereld. Telkens wordt vertrokken vanuit dezelfde inspiratie dat het onderwijs geldt als de voornaamste remedie tegen sociaal-economische tegenstellingen in de samenleving en dus een sleutelrol heeft in het algemene gelijkheidsbeleid. Gezien de verwachtingen die worden gesteld aan het onderwijs, moeten onze onderwijsinstellingen op alle niveaus, basisonderwijs, secundair onderwijs en hoger onderwijs, sowieso evolueren naar een of andere vorm van brede school.

De laatste maanden werd, naar aanleiding van een aantal tragische gebeurtenissen, veelvuldig verwezen naar het brede maatschappelijke belang van ons onderwijs. Wat nogal eens vergeten wordt, is echter dat een school op haar eentje die kar niet kan trekken. Bondgenootschappen zijn nodig en veronderstellen een wederkerigheid. Op het niveau van het Vlaamse beleid is het zo dat niet alleen het onderwijsbeleid die samenwerking in de hand moet werken. Het moet van twee kanten komen. Die betrokkenheid moet niet alleen met woorden worden beleden, maar ook concreet worden waargemaakt door een ondersteunende inbreng vanuit de andere beleidsdomeinen. Op dit ogenblik zijn er goede voorbeelden waarin dat concreet wordt gemaakt. Ik verwijs naar de inspanningen in het beleidsdomein Welzijn met de time-outprojecten voor hardnekkige spijbelaars en andere gedemotiveerde leerlin-

gen die risicogedrag vertonen. Ook verwijst ik naar de brugprojecten die gesteund worden door het departement Economie en naar de culturele onderwijsprojecten.

De inspanningen die op het terrein worden geleverd in veel Vlaamse scholen, tonen aan dat er heel veel goede wil is, ook bij andere onderwijsinstanties, om te investeren in ons onderwijs. Alleen ontbreekt het nogal wat bereidwillige instanties aan de nodige middelen om dit hard te maken. We moeten verder durven gaan en een duidelijk signaal geven door middelen te geven aan instanties of aan het middenveld in de verschillende beleidsdomeinen om structureel te investeren in ons onderwijs. Het onderwijs heeft in onze samenleving een breed draagvlak nodig. Een horizontaal gedragen onderwijsbeleid moet dit ook concreet kunnen maken. Mijnheer de minister-president, daarom stel ik ook mijn vraag aan u in deze commissie.

Ik verwijst ook nog naar het OESO-rapport, waarin de correlatie tussen afkomst en onderwijsprestaties wordt blootgelegd. Wat al duidelijk bleek uit het PISA-onderzoek uit 2003, wordt nu door een vervolgstudie van de OESO zwart op wit bewezen: Vlaanderen is geen goede leerling in het dichten van de onderwijskloof tussen jongeren van allochtone en leerlingen van autochtone origine. Vooral wiskunde is een probleem. Ik ga nu echter niet meer in op die concrete gegevens. Ze zijn bekend, en iedereen is zich ervan bewust.

De vervolgstudie op het PISA-onderzoek maakt in elk geval wel duidelijk dat deze verschillen in het prestatieniveau niet verklaard kunnen worden door een gebrek aan motivatie en dat sociaal-economische factoren slechts een gedeeltelijke verklaring zijn. Wel blijkt dat allochtone scholieren vaak geclusterd worden in scholen met een leerlingenpopulatie die sociaal-economisch zwak staat en waar het prestatieniveau van leerkrachten en leerlingen gemiddeld lager ligt, zonder dat echter te willen veralgemenen. Dat geldt vooral voor de centrumsteden.

Hiermee is alvast één voorbeeld van duidelijke ongelijkheid omschreven, een echte onderwijskloof, en niet de enige. De verschillende GOK-criteria die nu worden gehanteerd, corresponderen met andere ongelijkheden in het onderwijs. Uit deze vaststellingen blijkt de nood aan gerichte maatregelen

Zoals minister Vandenbroucke stelde bij de persvoorstelling van dit onderzoek, is deze onderwijskloof 'moreel onaanvaardbaar'. De OESO-studie doet geen uitspraken over de oorzaken van de verschillen in resultaten, maar stelt wel vast dat de ongelijke kansen in het onderwijs corresponderen met een verschil in kansen op de arbeidsmarkt. Dat wijst allemaal opnieuw op de evi-

dentie dat dit niet gaat over een probleem van het Vlaams onderwijs alleen, noch om een probleem dat het onderwijs vanop zijn eiland kan oplossen.

Tijdens verschillende debatten in de commissie voor Onderwijs, over de brede school, over de spijbelproblematiek, over de evenredige arbeidsparticipatie bij het onderwijzend personeel en over de ongekwalficeerde uitstroom, kwam de noodzaak van een inbreng uit andere beleidsdomeinen in het onderwijs aan bod.

Mijnheer de minister-president, mijn vraag is een open vraag, maar is ook een vraag naar een duidelijk en sterk engagement van heel de regering. Daarvoor is het nu het momentum. Welke flankerende inspanningen zal de Vlaamse Regering doen in de andere beleidsdomeinen om mee te zorgen voor meer gelijke kansen in ons onderwijs? Ik ben er echt van overtuigd, en velen met mij, dat daar de basis ligt voor de emancipatie van veel mensen.

De voorzitter: Mevrouw Poleyn heeft het woord.

Mevrouw Sabine Poleyn: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister-president, collega's, we zullen pas volgende week het debat voeren over het OESO-rapport in de commissie voor Onderwijs. Samenwerking tussen de verschillende beleidsdomeinen is een discours dat we steeds meer horen, ook als het gaat over het concept van de brede school, waarin immers verschillende beleidsdomeinen samenkomen in de overtuiging dat de school een centrale rol kan spelen in de samenleving om volwaardige ontwikkelingskansen te creëren op een breed vlak voor alle personen, jongeren en kinderen in Vlaanderen. Dat is niet alleen van belang in een stedelijke omgeving, want in elke buurt is het goed dat de school openstaat.

In de praktijk gebeurt al veel. Ik wil hier gewoon even verwijzen naar een hindernis die zich op het niveau van de Vlaamse overheid situeert. De beleidsvisies bevinden zich min of meer op dezelfde lijn. In de praktijk is het evenwel moeilijk om voor de financiering van bepaalde initiatieven, zoals bezinningen, te zorgen. Ik ben hiervoor al bij verschillende ministers langs geweest. Het is moeilijk om geld te vinden voor initiatieven die vanuit sectoren als het jeugdwerk aan het onderwijs worden aangeboden. Het is niet duidelijk wie precies wat kan betalen. Ondanks het discours over brede scholen blijven de schotten tussen de verschillende beleidsdomeinen heel strikt. Het is moeilijk om financiële mogelijkheden voor de ondersteuning van beleidsdomeinoverstijgende initiatieven te creëren. Ik denk dat zich hier nog veel praktische kansen bevinden.

De heer Sven Gatz: Ik wil me aansluiten bij de vorige

sprekers. Tijdens het actualiteitsdebat van een paar weken geleden hebben we een kader geschetst. Zoals mevrouw Temsamani en mevrouw Poleyn hebben aangehaald, zal het zwaartepunt van dit debat willens nillens in de commissie voor Onderwijs komen te liggen. Ik vind het evenwel een goede zaak dat dit onderwerp hier ook ter sprake komt. Gezien het belang dat dit onderwerp heeft gekregen en, naar ik vrees, zal behouden, is het een goede zaak dat de minister-president, als coördinator van de Vlaamse Regering, de kans krijgt het globale beleid te schetsen. Het gaat hier niet enkel om een overzicht of een opsomming van de flankerende maatregelen. We kunnen het ons niet veroorloven geen oplossing voor dit probleem te vinden.

De voorzitter: Minister-president Leterme heeft het woord.

Minister-president Yves Leterme: Mijnheer de voorzitter, ik wil zeker ingaan op de suggestie om het concept van de brede school in de actualiteit te situeren. Ik moet echter eerst opmerken dat het OESO-rapport betrekking heeft op gegevens van een paar jaar geleden. Het rapport houdt geen rekening met een aantal beleidsvisies, incentives, voornemens en beslissingen. Het is echter op het juiste ogenblik gepubliceerd. Vlaanderen heeft op diverse vlakken nood aan spiegels. We hebben nood aan spiegels die geen vervormend effect hebben en die de realiteit vrij goed weergeven. We zien immers dat we het beleid op een aantal vlakken moeten versterken. We moeten, in samenspraak met de stakeholders, nagaan hoe we tot een effectiever beleid kunnen komen.

Er wordt momenteel bijzonder veel van het onderwijs gevraagd. Dit is eigen aan onze tijd. Bepaalde spontane samenlevings- en opvoedingsverbanden raken wat ontrafeld. Die tendens zet zich al een paar decennia voort en heeft tot een sterke bevraging van het onderwijs geleid. Er is niet enkel nood aan het overbrengen van kennis en van inzichten. Het onderwijs moet ook opvoedingswaarden en gedragspatronen overdragen. Het onderwijs moet op diverse vlakken een vervangende rol spelen. Het moet processen vervangen die zich vroeger spontaan voltrokken.

Het onderwijs moet bepaalde fundamenten leggen. Het moet jongeren klaarmaken om zich in de samenleving, inclusief de arbeidsmarkt, te integreren. Het onderwijs is in feite vrij sterk op de arbeidsmarkt gericht.

Het onderwijs moet tevens taalbarrières wegwerken. Dit heeft specifiek betrekking op jongeren van allochtone origine. We denken er momenteel aan om ons intensiever met de instroom van leerlingen op het kleuterniveau te concentreren. We moeten hier preventiever te werk gaan. Een aantal maanden geleden heb ik in Nordrhein-

Westfalen een aantal voorbeelden gezien. Minister Vandenbroucke levert op dit ogenblik beleidsvoorberedend werk terzake. Wat taalvaardigheid betreft, moeten we de basiskennis van jonge kinderen verzekeren. Kinderen dreigen immers omwille van een gebrekkige taalkennis van bij hun start een achterstand op te lopen.

Tot slot moet het onderwijs een heel normen- en waardenkader meegeven. Dit is het meest delicate aspect van heel de discussie. Het onderwijs zou een verlengstuk moeten zijn van het pedagogisch project dat de ouders, in dialoog met de samenleving, hebben gekozen. De school wordt in toenemende mate verondersteld dit project over te dragen. Scholen moeten jongeren in de samenleving integreren en op de arbeidsmarkt voorbereiden. Parallel hiermee, moeten ze voor de nodige taalkennis zorgen. Op het vlak van de overdracht van een aantal normen en waarden moeten ze een vervangende rol spelen. Dit zou tot een grotere maatschappelijke cohesie moeten leiden.

Deze dynamiek zou bepaalde gevolgen kunnen hebben. Het uitwerken van het concept van de brede school zou opnieuw tot een sterkere belasting van de draagkracht van de scholen kunnen leiden, zonder iets aan het draagvlak van de scholen te doen. Ik ben dan ook van mening dat een brede school vooral bondgenootschappen nodig heeft. Misschien moeten we die bondgenootschappen wat strakker en met behulp van gekwantificeerde doelstellingen omschrijven. We moeten de scholen vanuit belendende percelen, beleidsdomeinen die betrekking hebben op een leer- of opvoedingsproces, zoals Welzijn, Werkgelegenheid en Cultuur, hulp bieden. We mogen ons niet beperken, zoals mevrouw Poleyn daarnet heeft gesuggereerd, tot de vraag om toegang tot de kinderen te krijgen. We moeten ondersteuning bieden aan wat er in de scholen zelf gebeurt. Scholen in het algemeen en leerkrachten in het bijzonder hebben vooral bondgenoten nodig. De beleidsdomeinen die flankerende inspanningen kunnen leveren, moeten effectief bepaalde doelstellingen vooropstellen en moeten zich engageren om die doelstellingen te bereiken. Ik zal dit even illustreren aan de hand van een paar voorbeelden.

Wat het alternerend leren betreft, hebben we in het meerbanenplan en in het werkgelegenheidsakkoord 2005-2006 getracht om een duidelijk en praktisch antwoord te geven op de vraag over het ontbreken van stageplaatsen. Dit antwoord past in de visie die met betrekking tot het beleidsdomein Werkgelegenheid wordt gehanteerd. Dit beleidsdomein is een bondgenoot van de scholen. We mogen dit niet aan de scholen zelf overlaten. In sommige gevallen heeft een school slechts twee of drie dagen per week contact met de betrokken leerlingen. We mogen de toestroom naar de

arbeidsmarkt, het overbrengen van normen en waarden en het voorbereiden op een zelfstandig leven niet aan die school overlaten.

In Mechelen, de stad van mevrouw Temsamani, functioneert het JoJo-project behoorlijk. Ik heb gelezen en gehoord dat dit project een voorbeeld is van de manier waarop een ander beleidsdomein inspanningen voor de versterking van de rol van een school kan leveren. Op die manier kan worden vermeden dat het concept van een brede school opnieuw tot een overbevraging van en tot een verzwaring van de opdracht van de scholen leidt.

Mevrouw Temsamani heeft daarnet verwezen naar de time-outprojecten die vanuit het beleidsdomein Welzijn worden opgezet. Het geheel van initiatieven die minister Vervotte in haar beleidsnota met betrekking tot opvoedingsondersteuning heeft omschreven, speelt hierbij een cruciale rol. De CLB's en de scholen functioneren. Er zullen in de Vlaamse centrumsteden veertien opvoedingswinkels komen. Wanneer die opvoedingswinkels bekend zullen worden en wanneer de doorverwijzing op punt zal staan, zullen ze een rol spelen in de omkadering van de inspanningen van het onderwijs. De scholen moeten niet enkel kennis overdragen en taalonderwijs verzorgen. De opvoedingswinkels zullen het opvoedkundig element van de opdracht van de scholen ondersteunen.

Een ander voorbeeld van een flankerend beleid dat op een bondgenootschap met het onderwijs wijst en dat een overbevraging van de scholen tracht te vermijden, is het preventieve project van Kind en Gezin inzake de instroom in het kleuteronderwijs. Kind en Gezin wil kleuters op hun participatie aan het kleuteronderwijs voorbereiden. Dit is een ander voorbeeld van een initiatief dat vanuit het beleidsdomein Welzijn wordt genomen en dat de positie van de scholen in onze samenleving zal versterken.

Het inburgeringsdecreet is uiteraard een voorbeeld bij uitstek. Wanneer we inburgeraars in verband met taal en maatschappelijke oriëntatie een groter aanbod aanbieden en zo wat meer verwachtingen scheppen en handhaven, dan is dat in de hoop dat de problematiek van de thuistaal afneemt, waardoor de leerlingen op zich beter gaan presteren. Ook de interactie tussen ouders en kinderen kan daardoor versterken.

Minister Anciaux heeft plannen met bepaalde sportclubs. Het project Interculturalisering is in de maak. De bedoeling daarvan is een groter beroep te doen op de verantwoordelijkheid die het verenigingsleven, het cultuurbeleid, het jeugdbeleid en het sportbeleid kunnen hebben en dit in onmiddellijke interactie met zaken die op school gebeuren. Ik heb begrepen dat de projecten

die staatssecretaris Van Weert op federaal niveau naar voren heeft geschoven, gebaseerd zijn op projecten met Engelse voetbalclubs. Bij dergelijke projecten wordt de aanwezigheid van probleemjongeren in sportclubs en jeugdclubs gebruikt om hen te wijzen op het feit dat ze huiswerk moeten maken en dergelijke.

Het middenveld kan ook een belangrijke rol spelen. Er zijn besprekingen aan de gang. We staan heel dicht bij een akkoord over een basistekst met de verenigde verenigingen van het middenveld.

Zelfs al doen we grote inspanningen vanuit de verschillende beleidsniveaus ter ondersteuning van het werk dat in de scholen gebeurt, dan nog zullen we in verband met het gelijkekansendecreet en de GOK-problematiek de verplichtingen moeten aanscherpen. We zullen vooral de effectiviteit van de maatregelen in het oog moeten houden. Daarnaast is er het debat in verband met de financiering, maar dat moet minister Vandebroucke in de bevoegde commissie inleiden.

Het OESO-rapport leert ons dat we heel wat werk hebben. We presteren goed in een aantal topcategorieën, maar we hebben moeite om iedereen mee te krijgen. Vooral mensen uit sociale risico-omgevingen krijgen we niet mee. Voor hen moeten we een bijzondere inspanning doen.

We moeten werken aan bondgenootschappen en we moeten concrete en objectieve doelstellingen formuleren. De belerende beleidsdomeinen moeten zorgen voor ondersteuning wanneer het niet in het bijzonder gaat over de kerntaken van het onderwijs, maar wel over de bijkomende opdrachten. Die worden ondertussen misschien te veel naar het onderwijs doorgeschoven, terwijl Cultuur, Werkgelegenheid en Welzijn misschien wat meer hun verantwoordelijkheid moeten kunnen nemen.

De voorzitter: Mevrouw Temsamani heeft het woord.

Mevrouw Anissa Temsamani: Mijnheer de minister-president, ik heb me natuurlijk nogal sterk geconcentreerd op het onderwijs omdat ik daar veel belang aan hecht. Ik denk dat het de basis is voor heel veel dingen.

Wat zal minister Bourgeois eigenlijk doen in verband met de tewerkstelling van migranten bij de overheid? Ik denk dat er in dat verband ook nog heel wat werk aan de winkel is. Er zijn in het verleden plannen opgesteld, maar ik heb niet de indruk dat er veel beweegt. Ik zal de vraag natuurlijk ook aan minister Bourgeois zelf stellen.

Minister-president Yves Leterme: We hebben 5 tot 6

weken geleden een beslissing genomen over een doelstelling. We hebben ook een diversiteitsplan goedgekeurd. Er zijn dan ook heel concrete afspraken gemaakt in verband met het werven van mensen, de percentages die moeten worden bereikt en de instrumenten die zullen worden gehanteerd.

De streefdatum voor het realiseren van de doelstellingen is 2010. Met de instrumenten die we inzetten in het diversiteitsplan van minister Bourgeois, zullen we die doelstellingen ook effectief realiseren tegen 2010. Dat heb ik alleszins onthouden uit adviezen die we hebben gekregen. U moet de minister van Ambtenarenzaken maar eens ondervragen over deze kwestie.

Enkele maanden voor de spijtige gebeurtenissen die het maatschappelijk debat hebben aangezwengeld, zijn er een aantal beslissingen genomen in de context van het gelijkheidskansenbeleid en is het diversiteitsplan in verband met de tewerkstelling op de Vlaamse overheidsdiensten goedgekeurd.

De voorzitter: De heer Sannen heeft het woord.

De heer Ludo Sannen: Gisteren is er een nieuw rapport van de Koning Boudewijnstichting gepubliceerd. Daarin wordt aangetoond dat de armoede en de aanwezigheid van armoede bij allochtonen ontzettend groot is. Wat me het meest beangstigde, is dat de armoede het sterkst wordt ervaren in de derde generatie. In de derde generatie wordt de armoede blijkbaar meer op een westerse manier aangevoeld en beleefd.

Armoede is niet alleen een kwestie van inkomen, maar ook van beleving en van ondergaan. Door de individualisering die in de samenleving aanwezig is, wordt armoede anders beleefd.

Bij de derde generatie ontstaan culturele kenmerken die eigen zijn aan onze westerse Europese cultuur. Daardoor beleven ze de armoede waarschijnlijk veel pijnlijker dan bijvoorbeeld de eerste generatie, die nog doordrongen is van solidariteit en gemeenschapsdenken, wat armoede draaglijker maakt.

In het rapport staat ook dat het armoedebeleid dat in Vlaanderen en België wordt gevoerd, eigenlijk een blank beleid is. Dat wil dus zeggen dat zelfs bij de armoedeorganisaties weinig aandacht wordt besteed aan de armoede bij allochtonen. De omstandigheden waarin iemand leeft, hebben nochtans een invloed op schoolprestaties en -participatie.

Werk haalt iemand uit de armoede, dat weet ik, maar toch vond ik dat er in het rapport pijnlijke vaststellingen

stonden in verband met de armoede bij de derde generatie, waar de taal al veel minder een probleem is. Ook pijnlijk was de vaststelling dat onze armoedeorganisaties heel weinig gericht zijn op de armoede bij allochtonen en daar heel weinig knowhow over hebben.

Minister-president Yves Leterme: Ik heb het rapport niet gelezen en ik heb niet de gewoonte te praten over zaken die ik niet heb gelezen. De heer Sannen stelt een aantal dingen vast. We zullen een en ander moeten nakijken.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van mevrouw Sabine Poleyn tot de heer Yves Leterme, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Institutionele Hervormingen, Landbouw, Zeevisserij en Plattelandsbeleid, over de doorwerking van het beleid duurzame ontwikkeling in de kenniseconomie van de toekomst

De voorzitter: Mevrouw Poleyn heeft het woord.

Mevrouw Sabine Poleyn: Mijnheer de minister, de Vlaamse Regering wil de Vlaamse economie op het spoor van de kenniseconomie van de toekomst zetten. In de beleidsbrief over duurzame ontwikkeling wordt verwezen naar de Lissabonstrategie, het Göteborgproces en dergelijke.

De Vlaamse Regering heeft aangekondigd initiatieven te zullen nemen om de investeringen in onderzoek en ontwikkeling op te trekken om tegen 2010 de 3-percentnorm te halen. Over de hoeveelheid middelen is er een duidelijke keuze gemaakt, maar over de richting en de accenten bestaat minder duidelijkheid.

Vlaanderen stond ooit aan de top in verband met het ontwikkelen van windmolens. Vandaag zijn de mechanische tandwielkasten het punt van onderzoek.

Vandaag denken velen bij het horen van 'onderzoek en ontwikkeling in de milieusector' aan dit soort van toekomsttechnologie. Er gebeurt al veel: er zijn inspanningen van bedrijven, van KMO's, van wetenschappelijke instellingen, van universitaire centra enzovoort. Zo werd gisteren de nieuwe VOKA-voorzitter aangesteld – door De Standaard 'Mijnheer Innovatie' genoemd – die de verschillende sectoren zelfs opriep om juist meer werk te maken van innovatie. Tegelijkertijd

riep hij ook de Vlaamse overheid op om de genen van de Vlamingen te manipuleren om ze wat innovatiever te maken.

In het jongste rapport van professor Sleuwaegen lezen we dat van alle investeringen in Vlaanderen in onderzoek en ontwikkeling, tien bedrijven driekwart voor hun rekening nemen. Dit maakt onze regio eigenlijk kwetsbaar in zijn innovatiebeleid. Er liggen dus nog heel wat kansen tot verbreding van onderzoek en ontwikkeling tot meer partners.

In de beleidsnota Duurzame ontwikkeling vinden we weinig houvast over de wijze waarop het beleid duurzame ontwikkeling dit innovatie- en technologiebeleid mee kan aansturen. In de beleidsbrief 2005-2006 wordt helemaal op het einde wel melding gemaakt van een operationeel project 'Wetenschappelijk onderzoek en innovatiebeleid' dat dan zou moeten worden uitgewerkt of gespecificeerd tegen eind 2005. Misschien kan de minister meer uitleg geven over de stand van zaken.

Ik wil ook verwijzen naar het Europese niveau. Het zesde Europese kaderprogramma Onderzoek kende als een van de speerpunten 'duurzame ontwikkeling en verandering in het aardsysteem'. Ook in het zevende programma, dat nu in bespreking is, wordt de nadruk gelegd op duurzame ontwikkeling.

Ik wil ook nog even verwijzen naar het Oostenrijkse voorzitterschap van de Europese Unie dat nu afloopt. Ook de Oostenrijkers hebben duurzame ontwikkeling als prioritair punt naar voren geschoven. In het advies van de MiNa-Raad werd ook heel duidelijk gesuggereerd aan de Vlaamse Regering om, wanneer Europa over die prioriteit duurzame ontwikkeling zou gaan spreken, ervoor te pleiten dat de Lissabonstrategie voor economische groei en tewerkstelling zou worden geïntegreerd in de langeretermijnstrategie van duurzame ontwikkeling. Dit zijn allemaal voorbeelden waarbij de vraag wordt gesteld naar de verhouding tussen enerzijds het beleid duurzame ontwikkeling, dat een brede kadervisie op zeer lange termijn inhoudt en anderzijds het innovatiebeleid, het economisch-technologische vernieuwingsbeleid, waaraan heel veel nood is en dat ook Europees wordt aangestuurd.

Hoe werd het zesde Europese kaderprogramma omgezet in de Vlaamse onderzoeksprojecten? Hoe zal men het zevende programma invullen? Hoe wordt het beleid wetenschappelijk onderzoek vanuit het overkoepelende beleid duurzame ontwikkeling aangestuurd? Is daar een link tussen? Staat u erachter dat er een link is of ziet u die twee zaken los van elkaar? Zal de coördinerende cel Duurzame Ontwikkeling daarin een rol spelen? Kunnen er al specifieke onderzoeksprojecten worden aangegeven

waarbij er een uitdrukkelijke aanzet is vanuit de duurzaamheidsstrategie?

De voorzitter: Minister-president Letermé heeft het woord.

Minister-president Yves Letermé: Mijnheer de voorzitter, mevrouw Poleyn, ik heb een zeer uitgebreid antwoord met daarin cijfergegevens die zeer concreet antwoorden op de vraag.

Zoals u wellicht weet, is het zesde kaderprogramma Onderzoek en ontwikkeling van de Europese Unie een programma dat loopt van 2002 tot 2006. Eigenlijk loopt het dus nog volop en is het misschien iets te vroeg om daar een volledige evaluatie van te geven. Uit een tussentijdse analyse, gemaakt door de administratie Wetenschap en Innovatie, blijkt dat tot en met maart 2005 vanuit Vlaanderen is deelgenomen aan 491 succesvolle projecten. In het zesde kaderprogramma 2002-2006 zijn er dus 491 projecten die door Europa zijn erkend en worden betoelaagd waaraan Vlaamse bedrijven, hogescholen of universiteiten hebben deelgenomen. De Vlaamse partners hebben daarvoor 122,4 miljoen euro financiering 'binnengehaald', zoals men dat dan zegt. De voorlopige financiële return voor het geheel ligt daarmee op 2.16, wat iets lager is dan de 2.20 die in het vijfde kaderprogramma werd gerealiseerd, maar het programma loopt nog en dit cijfer beantwoordt dus aan de verwachtingen.

Als we nagaan in welke disciplines die 491 projecten zich situeren, dan stellen we vast dat de twee disciplines waarop Vlaanderen traditioneel goed scoort weer zeer uitdrukkelijk aan bod komen, namelijk technologieën voor de informatiemaatschappij en biotechnologie. Dat zijn de twee domeinen waarin volgens de tussentijdse resultaten van het onderzoek Vlaanderen het meest aan bod komt. In die prioriteiten haalt men een percentage dat ruim boven de 2.16 ligt. Wat de prioriteiten duurzame ontwikkeling en veranderingen in het aardsysteem en ecosysteem betreft, scoort Vlaanderen met 48 succesvolle deelnames en met een financiële toelage van 10,3 miljoen euro een stuk 'binnen', zoals men eufemistisch zegt, maar eigenlijk beneden de verwachtingen. De bedrijfsdeelname aan het kaderprogramma is nog meer in detail bestudeerd. De momentopname van maart 2005 leert ons dat 17 projecten, goed voor een bedrag van 3,3 miljoen euro, zich binnen de onderzoeksprioriteit duurzame ontwikkeling situeren.

Dan wil ik het even hebben over het zevende kaderprogramma. Het programma gaat van start in 2007 en loopt dus samen met de budgettaire perspectieven tot en met 2013. De inhoudelijke prioriteiten zijn reeds

door de Europese ministerraad aangenomen. Over de budgetten moet nog uitsluitel volgen en zeker over de ventilering ervan over de lidstaten. De eerste indicaties geven aan dat het budget voor het zevende kaderprogramma rond de 54 miljard euro zal schommelen, wat een enorme stijging is met 60 procent ten opzichte van het zesde kaderprogramma.

Minister Moerman heeft een Vlaams contactcentrum Europees kaderprogramma opgericht om de mogelijkheden van het zevende kaderprogramma te promoten bij de bedrijven. Ik wil daarbij even verwijzen naar die passage in uw vraag om uitleg waarin u professor Sleuwaegen citeert, die zegt dat driekwart van de innovatie en het wetenschappelijk onderzoek gebeurt door de tien grootste bedrijven. De bedoeling van dat Vlaams contactcentrum is om te komen tot een grotere spreiding van de Vlaamse projecten in dat zevende kaderprogramma. Sinds januari 2006 zijn er op het Vlaams contactcentrum drie voltijdse adviseurs aan de slag om bedrijven wegwijs te maken in dat zevende kaderprogramma. Daarbij komt nog dat de Vlaamse overheid via de KMO-innovatiestudie, het zogenaamde type 4, bedrijven steunt tot maximum 10.000 euro voor het financieren van een projectaanvraag.

Een beetje in tegenstelling tot wat u suggereert, blijkt dat op het vlak van de thematische subprogramma's het concept duurzame ontwikkeling niet meer voorkomt. Wel zijn er binnen de programma's zoals ze zijn vastgelegd door de Europese ministerraad, voldoende ankerpunten voor de kennisopbouw inzake duurzame ontwikkeling.

Met de Vlaamse strategie voor duurzame ontwikkeling, waarover de Vlaamse Regering in 2005 een kadertekst principieel heeft goedgekeurd, worden in feite twee grote ambities vooropgesteld. Ten eerste wordt er een overkoepelend en coördinerend kader gegeven dat de Vlaamse beleidsvoering binnen de diverse beleidsdomeinen stimuleert en ondersteunt, dat horizontale verbanden legt, dat de verticale afstemming tussen verschillende bestuursniveaus aanpakt en de leidraad biedt voor de afstemming van de verschillende initiatieven. Dit kader wordt gevormd door langetermijnvisies en -doelstellingen en wordt dan geïmplementeerd binnen elk beleidsdomein van een bevoegde minister. Dat wordt dan vertaald in de strategienota, waarbij dan elke minister binnen het beleidsdomein waarvoor hij of zij bevoegd is maatregelen neemt om de doelstellingen van die strategienota te realiseren.

Daarnaast creëert de Vlaamse strategie een aantal toegevoegde waarden. Ik noem er drie: ten eerste het verzeke- ren van een adequate afstemming tussen het sectorale beleid van de verschillende domeinen, ten tweede het

realiseren van een aantal bestuurlijke aspecten rond de duurzame ontwikkeling en ten derde het verder uitwerken van een aantal beleidsdomeinoverschrijdende projecten. De projecten krijgen op dit moment vorm. De Vlaamse Regering zal daarover op korte termijn beslissingen nemen. De bedoeling is vooral om te komen tot een twaalftal projecten, waarbinnen dan concrete acties en maatregelen kunnen worden uitgewerkt. Voor de verdere uitwerking en detaillering van deze projecten rekenen we vooral op het voorbereidende werk van de ambtelijke werkgroep die is opgestart en de overkoepelende cel Duurzame Ontwikkeling, die ondertussen is opgericht binnen de diensten Algemeen Regeringsbeleid en die momenteel wordt bemand/bevrouwd door twee inhoudelijke medewerkers en een administratieve kracht. De cel zal voor elk project als coördinator van een werkgroep optreden. Ze bestaat uit vertegenwoordigers die per project functioneren.

Er zijn ook maatregelen die erop neerkomen dat elke minister voor elk beleidsdomein in de jaarlijkse beleidsbrief, die wordt goedgekeurd in het Vlaams Parlement, aangeeft welke initiatieven inzake duurzame ontwikkeling worden genomen. Als we erin slagen de kadertekst definitief goed te keuren voor de zomer, dan zal ik aan de collega's vragen om in de beleidsbrief 2006-2007, die eind oktober wordt ingediend, een vermelding te maken van die maatregelen.

Ondertussen werd ook beslist om een beleidsvoorbereidend steunpunt Duurzame Ontwikkeling op te richten. Vanaf 1 januari 2007 moet het operationeel zijn. Jaarlijks wordt daarvoor 450.000 euro uitgetrokken. Van dat bedrag komt 300.000 euro uit de begroting Wetenschappelijk Onderzoek en 150.000 euro uit de begroting Duurzame Ontwikkeling.

De projecten zijn nog niet volledig geselecteerd, goedgekeurd en afgewerkt. De uitwerking bevindt zich in de beginfase. Uw laatste vraag is wel relevant. We zullen er rekening mee houden bij de uitwerking van de projecten.

De voorzitter: Mevrouw Poleyn heeft het woord.

Mevrouw Sabine Poleyn: Mijnheer de minister-president, ik zal de minister voor Innovatie, mevrouw Moerman, hierover natuurlijk ook aanspreken en haar suggereren om bijkomende initiatieven te nemen.

Oostenrijk had tijdens zijn voorzitterschap duurzame ontwikkeling als prioriteit gesteld. Is daarover in de loop van het eerste half jaar ook een ministerraad gehouden met de verantwoordelijken? Indien ja, werden er dan initiatieven genomen? Of was er weinig beweging te bespeuren?

Minister-president Yves Leterme: Ik kan u daar geen antwoord op geven. Ik zal het navragen en u daarna op de hoogte brengen. Ik kan u wel zeggen dat op de Visserijraad de invulling van de notie 'Duurzame Ontwikkeling' een twistpunt vormde tussen mij en Oostenrijk. Samen met mijn Britse en Duitse collega heb ik dan ook de goedkeuring betreffende het Visserijfonds tegengehouden.

De voorzitter: Het incident is gesloten.
